

Mottagare

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Barn- och utbildningsnämnden

Motion (C). Sök projektmedel för att intensifiera arbetet för att öka skolnärvaron

Förlag till beslut

Nämnden föreslår regionfullmäktige att motionen anses besvarad med utbildnings- och arbetslivsförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har remitterat en motion från Stefan Nypelius (C) till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och barn- och utbildningsnämnden för yttrande. I motionen beskrivs vilka utmaningar skolan i Sverige liksom på Gotland har med skolfrånvaro bland elever ökar.

Motionären föreslår att regionfullmäktige beslutar att Region Gotland ansöker om projektmedel inom Europeiska Socialfonden, ESF, för intensifiera arbetet med problematisk skolfrånvaro bland gotländska elever.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens bedömning är att mycket arbete gjorts med att främja närvaro i skolan, bland annat inom ramen för *Fullföljd utbildning* men att arbetet måste fortsätta. Förvaltningen har för avsikt att ansöka om ESF-medel i syfte att fördjupa, utveckla samt bredda det arbete som påbörjats. Vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens sammanträde den 8 februari godkände nämnden förvaltningens förslag att lämna in en ansökan.

Att främja närvaro i skolan och att fler elever fullgör sin utbildning är en regional angelägenhet. Förvaltningen har därför en förhoppning att regionala utvecklingsmedel kan avsättas för att bidra till ESF-projektets medfinansiering.

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har remitterat en motion från Stefan Nypelius (C) till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden och barn- och utbildningsnämnden för yttrande. I motionen beskrivs vilka utmaningar skolan i Sverige liksom på Gotland har med skolfrånvaro bland elever.

Under flera år är det cirka 50-60 elever på Gotland som har haft så hög frånvaro att de riskerar att inte fullgöra skolplikten. Våren 2023 har antalet ökat till cirka 90 elever!

Orsakerna till frånvaro är flera. Vanligvis är frånvaro kopplat till psykosocialt mående och

många har kontakt med BUP, socialtjänst och andra instanser.

Motionären skriver vidare att för att klara utmaningarna så behöver vi göra stora insatser tidigt i skolåldern för att undvika att elever kommer i låg skolnärvaro. Samtidigt har vi att hantera de elever som redan är i skolfrånvaro.

I motionen framgår att Europeiska socialfonden (ESF) har i nuvarande programperiod möjlighet att stödja insatser till ungdomar ned till 13 år. Det i syfte att ungdomarna senare i livet inte ska riskera att komma i arbetslöshet. I vecka 42 (2023) så öppnade en ny utlysning med sista ansökningsdatum 6 mars 2024. Motionären föreslår att regionfullmäktige beslutar att:

- att region Gotland ansöker om projektmedel inom Europeiska Socialfonden, ESF, för att intensifiera arbetet med problematisk skolfrånvaro bland gotländska elever.

Nedan beskrivs olika insatser som gjorts och som görs inom utbildnings- och arbetslivsförvaltningen för att främja närvaro i skolan.

Problematisk skolfrånvaro har ökat över tid. Det har gjorts och görs flera satsningar för att främja närvaron i skolorna på Gotland. Förvaltningen har deltagit i ett utvecklingsprogram ”Fullföljd utbildning” via SKR (Sveriges kommuner och regioner) där bland annat grundskolorna Klinteskolan och Högbyskolan, IM-programmen på Wisbygymnasiet samt KAA (kommunala aktivitetsansvaret) deltagit. Utvecklingsprogrammet avslutades i februari 2022 och därefter har förvaltningen arbetat vidare med identifierade utvecklingsområden och de handlingsplaner som upprättades under programtiden.

Det har även gjorts en satsning med IFous¹ och andra förvaltningar (läs HSF, SON) via en kompetensutvecklingsinsats för grundskolans rektorer under läsåret 21/22. Då inleddes också ett pilotprojekt på Högbyskolan och Klinteskolan för att öka trivsel och trygghet och öka närvaron hos elever.

Grundskolan Gotland

Grundskolan Gotland har tagit fram en *handlingsplan för ökad skolnärvaro i grundskolan*. Denna har blivit ett sätt att ”dokumentera” allt arbete som gjorts och syftet är att ge ett stöd för alla rektorer inom grundskolan Gotland. Vad fungerar – vad fungerar mindre bra? Under läsåret 22/23 implementerades handlingsplanen på alla kommunala grundskolor på ön.

Handlingsplanen har bidragit till att hög frånvaro har kunnat uppmärksammas i ett tidigt skede och att man kunnat se mönster som på sikt kan leda till hög frånvaro. Genom att öka närvaron får eleverna bättre möjligheter att nå kunskapskraven i skolans ämnen. De ökar också sina chanser att kunna välja det gymnasieprogram de önskar efter avslutad grundskola.

¹ IFOUS är en förkortning för innovation, forskning och utveckling i skola och förskola. Det är ett fristående forskningsinstitut som drivs som en ideell förening.

Arbetet på bred front är ännu i sin linda. Det är för tidigt att dra slutsatser om huruvida handlingsplanen spelar roll för utvecklingen av grundskolan. Det som är tydligt är att implementeringsarbetet behöver fortgå.

Ungdomsavdelningen

Ungdomsavdelningen arbetar ständigt med att ge ungdomar förutsättningar för en bra och aktiv fritid vilket i förlängningen bidrar till att öka intresset för skolan. Fritidsledarna är trygga vuxna som finns tillgängliga utanför skoltid när ungdomarna behöver stöd och hjälp. Arbetet med att främja närvaro i skolan bidrar till att fler ungdomar ges möjlighet att fullfölja gymnasiet.

Inom ungdomsavdelningen började en *närvarokoordinator* i maj 2023 för att bistå arbetet med att främja närvaro i skolan. Koordinator är länken mellan ungdomsavdelningen-skolledning-vårdnadshavare och elev.

Närvarokoordinatorn har tagit fram en forskningsbaserad arbetsmodell för att arbeta med problematisk skolfrånvaro på ett mer strukturerat sätt.

Närvarokoordinatorn har ett team med närvarocoacher som hjälper till med att stödja elever som har en problematisk skolfrånvaro. I ett första skede är arbetet riktat mot grundskolorna, Högbyskolan och skolan i Klintehamn². Så småningom när rutiner för arbetet satt sig så kommer arbetet riktas mot fler skolor och även mot gymnasiet.

Ungdomsavdelningen har en unik möjlighet att jobba individuellt med varje ungdom utifrån forskningsstödda arbetssätt och ett nära samarbete med skola och vårdnadshavare. Även via samordning med andra myndigheter såsom Socialförvaltningen, Barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och habiliteringen för barn (HAB) som enligt forskning är en viktig aspekt såväl på kort som lång sikt.

Det är viktigt i sammanhanget att nämna att det är skolan som ”beställer” ett uppdrag från ungdomsavdelningen. Det förs en dialog mellan alla involverade parter och närvarokoordinatorn med sina närvarocoacher ser till att insatserna verkställs. De jobbar med delmål för ungdomens delaktighet samt för att kunna mäta att rätt metod används för att nå det långsiktiga målet som är en fullföljd utbildning.

Wisbygymnasiet (WG) och Kommunala aktivitetsansvaret ³(KAA)

Under utvecklingsprogrammet *Fullföljd utbildning* tillsammans med SKR utvecklade Wisbygymnasiet och KAA tankar kring ett gemensamt arbete för att främja närvaro i skolan. De utvecklade en idé med en så kallad landningsbana där syftet var att formalisera sitt arbete enligt väl utarbetade metoder. När utvecklingsprogrammet avslutades fortsatte WG och KAA sitt gemensamma arbete och nu är landningsbanan i gång.

² I januari 2024 finns det tio elever som får insatser via Ungdomsavdelningen.

³ Kommunens kommunala aktivitetsansvar är organiserat inom avdelningen Arbetsliv och etablering

Bakgrunden till landningsbanan är att många elever har en besvärlig livssituation och därtill många problem som skolan inte kan lösa eller ta ansvar för. Landningsbanan tillhör skolan och med ett utökat samarbete med KAA finns möjlighet att fånga upp fler elever och få dem tillbaka till skolan.

Arbetet innebär att genom motiverande insatser för ungdomar 16-19 år ska deras självkänsla stärkas och deras möjlighet att påverka sin framtid stimuleras. På landningsbanan används en metod som heter 7-20. Det är en grundutbildning i empowermentpedagogik, vilket innebär att man tar två varv, 720°, ett varv inom sig själv och sedan ett till varv utom sig för att reflektera över både sig själv och sig själv i relation till sin omvärld. Arbetet fokuserar på elevernas personliga utveckling och förändringsprocesser.

Kommunala aktivitetsansvaret är en lagstiftad verksamhet som innebär att kommuner är skyldiga att notera och erbjuda insatser till ungdomar under 20 år som varken studerar eller arbetar. Varje år är det cirka 300 ungdomar som omfattas av KAA på Gotland. KAA bedriver uppsökande verksamhet, där målet är att få ungdomarna tillbaka till skolan. En väg in i skolan är via landningsbanans verksamhet.

För att stötta och hjälpa ungdomarna är det av stor vikt att det finns en beredskap och en organisation för kontinuerlig samverkan mellan skola och olika aktörer bland annat ungdomsavdelningen, socialtjänst och barn och ungdomspsykiatri.

Bedömning

I dagsläget finns ingen samordnande verksamhet inom Region Gotland som arbetar med skolfrånvaro. Många verksamheter jobbar lite med ämnet men har det inte som huvudfokus.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen har för avsikt att ansöka om ESF-medel (senast 6 mars) för att synliggöra alla olika delar och skapa en helhetsbild över den problematiska skolfrånvaron på Gotland. Genom projektet utvecklas en organisatorisk struktur med fokus på att främja skolnärvaro. Projektet ska ta vid där ”Fullföljd utbildning” slutade, alla goda erfarenheter från utvecklingsarbetet tillsammans med SKR ska tillvaratas.

Den metod för att främja närvaro som ungdomsavdelningen tagit fram och som provats på Högbyskolan och Klinteskolan ska fördjupas och breddas. Handlingsplanen för ökad skolnärvaro ska uppdateras och inkludera även gymnasieskolans verksamhet och arbetet med Landningsbanan ska utvecklas. Ovanstående är endast några exempel på aktiviteter som är tänkta att omfattas av ett nytt ESF projekt. Mycket fokus kommer läggas på kartläggning, utvecklande arbete, implementering samt främja samverkan både befintlig och utöka utifrån det behov som efterfrågas.

Vid gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden sammanträde den 8 februari fick nämnden ta ställning till en tjänsteskrivelse angående förvaltningens önskan att ansöka om medel från Europeiska socialfonden. Utlysningen som avses är en POA2 ansökan: Insatser för arbetslösa och unga i Småland och Öarna, inriktning 2 – Insatser för unga. Medfinansiering 46% vilket till stor del kan hanteras genom deltagande personers tid. Sista dag för ansökan är 6 mars 2024. Nämnden ställde sig positiv till att förvaltningen ansöker om medel utifrån ovan beskrivet syfte.

Att främja närvaro i skolan och att fler elever fullgör sin utbildning är en regional angelägenhet. Förvaltningen har därför en förhoppning att regionala utvecklingsmedel kan avsättas som bidrag till medfinansieringen av projektet.

Beslutsunderlag

Motion daterad 2023-10-23 från Centerpartiet, inkom till UAF 2023-11-17
Ärende RS 2023/2037 Motion. Sök projektmedel för att intensifiera arbetet för att öka skolnärvaro.
Tjänsteskrivelse Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen daterad 2024-02-26

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Lena Nordström
Avdelningschef ungdomsavdelningen

Skickas till

Regionstyrelsen